

Vitenskapskomiteen for mattrygghet
Postboks 4404 Nydalen
N-0403 Oslo

Deres ref:
Vår ref: 2013/159713
Dato: 18.09.2013
Org.nr: 985 399 077

Statens tilsyn for planter, fisk, dyr og næringsmidler

BESTILLING AV OPPDATERING AV NYTTE- RISIKOVURDERINGEN: «ET HELHETSSYN PÅ FISK OG SJØMAT I NORSK KOSTHOLD» MED UTGANGSPUNKT I NY KUNNSKAP

1. Bakgrunn

Fisk og annen sjømat inneholder stoffer som er positive for folkehelsen samtidig som de kan inneholde forurensninger og andre uønskede stoffer. Miljøgifter finnes i varierende grad i ulike typer mat, og fisk kan være en av kildene til slike stoffer gjennom kostholdet. Mattilsynet ba i 2004 Vitenskapskomiteen for mattrygghet (VKM) om å foreta en helhetsvurdering av fisk og annen sjømat. Vurderingen skulle omfatte ernæringsmessige fordeler ved å spise fisk sett i forhold til helserisiko forbundet med inntak av forurensninger og andre uønskede stoffer som fisk og annen sjømat kan inneholde.

VKM publiserte i 2006 en rapport med tittelen: «Et helhetssyn på fisk og sjømat i norsk kosthold». Rapporten uttalte at konsumet av fisk og annet sjømat i Norge skilte seg fra mange land både ved at konsumet var høyt, at andelen mager fisk var stor, og at vi spiste mer fisk som fiskepålegg. To tredjedeler av konsumet bestod av magre fiskeslag og farsevarer og ca. 1/3 av fet fisk. Mens de fleste voksne spiste noe fisk og annen sjømat, var det et stort antall barn og tenåringer som ikke spiste fisk eller annen sjømat. Unge kvinner spiste mindre fisk enn befolkningen generelt.

Siden 2006 har vi fått mer kunnskap om innholdet av enkelte nærings- og fremmedstoffer i fôr, fisk og sjømat, både når det gjelder villfisk og oppdrettsfisk. De senere årene har vegetabiliske stoffer i fôret økt. Dessuten foreligger det også ny kunnskap om befolkningens kostvaner.

På bakgrunn av den økte kunnskapen ber Mattilsynet VKM oppdatere aktuelle deler av vurderingen av fisk i norsk kosthold. Mattilsynet og Helsedirektoratet vil bruke den oppdaterte vurderingen som grunnlag for råd om konsum av fisk og sjømat til befolkningen.

2. Tilgjengelige data

- Mattilsynets overvåkingsprogrammer for fôr og fôrmidler samt overvåkingsprogram for oppdrettsfisk.
- Nasjonalt institutt for ernærings- og sjømatforskning (NIFES) har følgende data:
 - Dioksin og dioksinlignende PCB i oppdrettslaks, fettsyresammensetning og fettmengde.
 - Dioksin og dioksinlignende PCB i de viktigste marine arter (som makrell, sild, blåveite, lever fra torsk og lever fra sei).

- Kostholdsundersøkelser
- Forbrukerundersøkelser

3. Grunnlag for oppdrag

I 2006 påpekte VKM at konsum av fisk hadde positive effekter for folkehelsen, særlig på grunn av innhold av flerumettete fettsyrer og vitamin D. I tillegg fant VKM at det var hovedsakelig kvikksølv, dioksiner og dioksinlignende PCB-er som utgjorde en potensiell risiko ved konsum av fisk i Norge. Siden VKM gjorde et omfattende arbeid forrige gang, er det ikke nødvendig å vurdere alle stoffene på nytt. VKM bes derfor om å fokusere på følgende stoffer:

- Næringsstoffer
 - Flerumettete fettsyrer: eikosapentaensyre (EPA), dokosaheksaensyre (DHA), og dokospentaensyre (DPA)
 - Vitaminer: Vitamin D
 - Mineraler: Jod og selen
- Fremmedstoffer
 - Dioksiner og dioksinlignende PCB-er
 - Kvikksølv

4. Oppdrag

Mattilsynet bestiller en oppdatering av nytte- risikovurderingen: «Et helhetssyn på fisk og sjømat i norsk kosthold». Mattilsynet ber VKM ta utgangspunkt i den nye kunnskapen om fisk og utføre følgende:

- Hva er de viktigste endringene i bruk av råvarer til fiskefôr, og i hvilken grad kan dette sees i sammenheng med endringene av nivåene av næringsstoffer, dioksiner og dioksinlignende PCB-er og kvikksølv?
- I hvilken grad har nivåer av næringsstoffer og forurensende stoffer i fisk endret seg? Beskriv denne endringen.
- Beregne inntaket av disse stoffene på grunnlag av nyere kostholdsdata.
- Vurder nytten av å spise fisk med hensyn til inntaket av næringsstoffer opp mot risiko knyttet til inntak av dioksiner og dioksinlignende PCB-er og kvikksølv.
- Endrer dette konklusjonen fra rapporten 2006?
- Ut fra oppdatert kunnskap, kommenter om andre stoffer, som plante- og legemiddelrester, som ikke er nevnt kan påvirke konklusjonene med hensyn til effekten på folkehelsen.

Mattilsynet vil bruke VKMs vurdering både nasjonalt og internasjonalt. Vi ber derfor om at vurderingen utarbeides på engelsk med norsk sammendrag.

4. Terms of reference

The Norwegian Food Safety Authority (NFSA) orders an update of the benefit risk assessment: "A comprehensive assessment of fish and other seafood in the Norwegian diet". NFSA asks VKM to base the updated assessment on the new knowledge about fish and do the following:

- What are the main changes in the use of raw materials in feed, and to what extent can this be seen in the context of changes in the levels of nutrients, dioxins and dioxin-like PCBs and mercury?
- To what extent have levels of nutrients and contaminants in fish changed? Describe this change.
- Calculate the intake of these substances on the basis of recent dietary data.
- Consider the benefits of eating fish with regard to the intake of nutrients into the risks associated with the intake of dioxins, dioxin-like PCBs and mercury.
- Does this change the conclusions from the report in 2006?
- On the basis of updated knowledge, please comment on if other substances, like plant and drug residues, which are not listed, could affect the conclusions with regard to the impact on public health?

The NFSA will use VKMs benefit risk assessment both national and international. We therefore request that the assessment is written in English with a summary in Norwegian.

5. Tidsramme

Bestillingen behandles som en vanlig sak. Vi ber om at risikovurderingen ferdigstilles og sendes til Mattilsynet i løpet av våren 2014.

6. Kontaktpersoner

Kontakt person i Mattilsynet er Jonathan Vaz Serrano (jodvs@mattilsynet.no) og Anders Tharaldsen (antha@mattilsynet.no).

Seksjonssjef er Nina Krefting Aas (nikaa@mattilsynet.no).

Kontakt person i Helsedirektoratet er Arnhild Haga Rimestad (Arnhild.Haga.Rimestad@helsedir.no).

Vi ber om at både saksbehandler og seksjonssjef får tilsendt endelig vurdering på e-post når VKM har ferdigstilt den.

Med hilsen,

Kari Bryhni

Direktør, Regelverk